БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР НЭГЭДЭГТЫ!

ФЕВРАЛЬ 16 пятница 1940 он № 38 (3039) Сэн 10 мүнгэ.

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ОРГАН.

Хүтэлбэрилхы партийна органуудай һунгалтанууд

Хүтэлбэрилхы партийна органуудай һунгалтанууд февралиин 15-һаа эхилбэ. Февралиин 15-һаа мартын 15 хүртэр, нэгэ һарын торшо соо эхин организацинуудай отчетно-һунгалтын суглаанууд, районно, городской, областной ба хизаарай партконференцинүүд, союзна республикануудай компартинуудай съезднүүд үнгэргэгдэхэ байна.

Өөрынгөө организацинуудай урда партийна органуудай отчедоо хэдэг байхань, хүтэлбэрилхы партийна органуудай доороһоо дээрэ хүртэрээ һунгагдадаг байхань—демократическа централизмын эбдэршэгүй принципүүд болоно, энээн дээрэ Ленин-Сталинай партиин организационно байгуулалта үндэһэлдэг байна.

„Партийна масса болбол,—нүхэр Сталин хэлээ һэн,—өөһэдынгөө хүтэлбэрилэгшэдэй отчедые активууд дээрэ, конференцинүүд дээрэ, съезднүүд дээрэ соносжо, дутуу дундануудыень критикэлжэ, тэрэшэлэн, али-нэгэн хүтэлбэрилхы нүхэдые хүтэлбэрилхы органуудта һунгаха гү, али һунгахагүй зэргээр шалгадаг байна. Манай партиин уставай эридэг ёһоор, партида демократическа централизмые нарин нягтаар ябуулга, партийна органуудай хэлсээнгүй һунгагдадаг ёһон, кандидадуудые табиха ба отвод хэхэ эрхэ, нюуса голосовани, критика ба самокритикын сүлөө,—эдэ бүгэдэ ба энэ мэтын хэмжээ ябуулганууд болбол партийна массын зүгһөө партиин хүтэлбэрилэгшэдые шалгалга ба контролиие хүнгэдхэхын тулада, бодото дээрэнь бэелүүлэгдэхэнь шухала“.

Эдэ сталинска заабаринууд болбол хүтэлбэрилхы партийна органуудай һунгалтануудые үнгэргэхэ тухай партиин Центральна Комитедэй инструкциин үндэһэ һуурида табигдаһан байна. Партидоторой демократиин үргэн хүгжэлтые, хүтэлбэрилхы партийна органуудай һунгалтада бүхы коммунистнуудай тон активна хабаарлалсалгые хангагша энэ шэнэ инструкциин ёһоор, большевистскэ парти хадаа хоёр һунгалтануудые үнгэргөө. Отчетно-һунгалтын суглаануудые ба конференцинүүдые шэнэ гуримаар үнгэргэхэ ехэ опыт сугларанхай.

Гэбэшье, мүнөө хүдэлмэрилжэ байгаа партбюронууд, райкомууд, обкомууд, крайкомуудые ба союзна республикануудай компартинуудай ЦК-е һунгаһанһаа хойшо үнгэрһэн сагай торшо соо миллионһоо үлүү шэнэ нүхэдүүд ВКП(б)-эйн зэргэдэ ороһыень мартажа болохогүй. Тэдэнэр хадаа отчетно-һунгалтын партийна суглаануудта түрүүшынхээ хабаадахаа байна, ВКП(б)-эйн шэнэ членүүд хадаа хүтэлбэрилхы партийна органуудые түрүүшынхээ һунгахаа байна. Энээнэй урда тээ, хэрбээ энэ шэнэ нүхэдүүд хадаа демократическа централизмын гол удхые ойлгодог ба бүхы хүтэлбэрилхы партийна органуудай һунгагдадаг ёһые мэдэдэг байһан һаа. мүнөө тэдэнэр болбол бүхы большевигүүдтэй хамта, большевизмын эбдэршэгүй организационно принципые практическа бэелүүлхэнь гээшэ. Болохоо байгаа һунгалтанууд болбол, илангаяа шэнэ членүүдтэ, идейно-политическэ ургалтые ба большевистскэ хатуужалые түргэдхэгшэ. гайхамшаг һургуули, коммунистнуудай политическэ ба практическа опыдые баяжуулагша һурлуули болоно.

Партиин хэдэн миллион членүүд болбол хүтэлбэрилхы партийна органуудай һунгалтанууд хадаа отчетно үе соо хэгдэһэн хүдэлмэринүүдые гүнзэгыгөөр хаража үзэхэ ба паринаар зүбшэн хэлсэхэ, тэдэнэй организацинууд хадаа партиинЦентральна Комитедэй директивүүдые хэр дүүргэнэб гэжэ шалгаха ябадал мүн болоно гэжэ харанад. Энээнэй урда тээхи партконференцинүүдэй, коммунистнуудай бүгэдын суглаануудай тогтоолнууд хэрзэргэ бэелүүлэгдээб? Большевигүүдэй критическэ ажаглалтанууд, дурадхалнууд хэр хараада абтадаг байгааб? Отчедоо хэжэ байгаа партийна орган ба тэрэнээр толгойлогдодог организаци өөрынгөө холбоое массатай, арадтай хэр бүхэжүүлээб? Эдэ бүхы асуудалнуудта өөһэдынгөө хүтэлбэрилхы партийна органуудай харюусахыень коммунистнууд хүлеэнэ. Туйлагдаһан, хэгдэһэн юумыень бүрин хаража үзөөд, алдуунуудыень, байһан дутуу дундануудынь элирүүлээд байхадаа, эгээ иигээд байхадаа, большевик бүхэн болбол һунгалтынгаа шухала зорилгодо—достойно нүхэдые хүтэлбэрилхы партийна органуудта һунгалгада орохо байна. Манай партида хизааргүй преданнэ ба коммунизмын хэрэгые эсэстээ хүртэр хамгаалжа шадахаар, шалгагдамал большевигүүдые һунгаха хэрэгтэй.

Хүтэлбэрилхы партийна органуудай энээнэй урда тээхи һунгалтануудһаа хойшо үнгэрһэн үе хадаа туйлай ехэ политическэ удхашанартай событинуудаар дүүрэн. 1939 оной мартда партиин XVIII съезд болоһон байна, нүхэр Сталин болбол үнгэрһэн замай дүнгүүдые тон хүсэдөөр гаргаһан ба коммунизм тээшэ манай ороной саашадаа ябаха агуу ехэ программые хараалһан байна.

Партиин XVIII съезд болбол ВКП(б)-эйн шэнэ устав абаһан байна, энээн соо предприятинуудай администрациин деятельностьдонь контроль хэхэ эрхые предприятинуудай эхин партийна организацинуудта олгогдоһон байгаа. Энэ хадаа ороной ажахын байдалда эхин партийна организацинуудай үүргые үргэхын тулада хэгдэһэн байна. Администрациин деятельностьдо контроль хэхэ эрхэ—хэрэгые рациональнаар ябуулхын түлөө, хүдэлмэришэнэй хүсэнүүдые, гүрэнэй зөөринүүдые, материальна үнэтэ зүйлнүүдые экономилхын түлөө тэмэсэлэй хурса зэбсэг мүн. Болохоо байгаа отчетно-һунгалтын суглаанууд ба конференцинүүд болбол ВКП(б)-эйн XVIII съездын ба ВКП(б)-эйн ЦК-гэй майн пленумэй тогтоолнуудые партийна организацинуудай дүүргэхэ тэмдэг доро, ВКП(б)-эй XVIII съездын тогтоолнуудые ба мүнөө Сталинска Гурбадахи Табанжэлэй гурбадахи жэлдэ, партийна организацинуудай урда байгаа политическэ ба ажахын зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ тэмдэг доро үнгэрхэ байна.

Отчетно үе соо, большевигүүд болбол өөһэдынгөө идейно-политическэ ургалтада ехэ амжалтануудые туйлаа.

Хүтэлбэрилхы партийна органуудай һунгалтанууд болбол уласхоорондын тон сложно оршомбайдал соо болохонь. Социализмын ороной доторой ба гадаада политическэ амжалтанууд хадаа капиталистическэ хүреэлгые амар һуулганагүй. Бүхы дэлхэйн арадуудай хорото дайсад, англо-французска империалистнууд болбол шэнэ империалистическэ дайнай галые һүжэрөөгөө. Тэдэнэр болбол сагаанфинскэ бандануудые Советскэ Союзда эсэргүү тухиран табяа.

Хүртэлбэрилхы партийна органуудай һунгалтанудай эхилжэ байгаа энэ үдэрнүүдтэ, хэдэн мянгаад коммунистнууд болбол финскэ сагаангвардейщинын бандануудые бутасохин, арсалангууд мэтээр тэмэсэжэ ябана, өөрынгөө хойноһоо партийнабэшэ боецүүдые дагуулан, шэн зоригой ба баатаршалгын жэшээнүүдые харуулна. Манай орондо, фронт ба тыл хадаа таһарашагүй нэгэ. Бүхы советскэ арадые мобилизационно бэлэн байлгаха—сталинска заабарииие яагаа һаа һайнаар дүүргэхэб гэһэн тухай асуудал отчетно-һунгалтын партийна суглаанууд дээрэ, партконференци дээрэ достойно һуури эзэлхэ байна гэжэ этигэхэдэ болоно.

Отчетно-һунгалтын суглаанууд, районно, городской ба областной конференцинүүд хэр эмхитэйгээр, гүнзэгыгөөр ба удхатайгаар үнгэрэгдэнэб; эрхим, достойно большевигүүдые хүтэлбэрилхы партийна органуудта дэбжүүлгэ, зүбшэн хэлсэлгэ ба һунгалга ализэргэ анхаралтай наринаар үнгэргэгдэнэб, тэрээнэй зэргээр, манай партийна органууд хадаа ВКП (б)-эйн XVIII сьездээр табигдаһан агуу ехэ зорилгонуудые бүри амжалтатайгаар бэелүүлхэ байна.

(„Правдын“ түрүү бэшэгһээ).

Финскэ сагаангвардейщинэтэй тэмэсэлэй фронт дээрэ командованиин боевой даабарииие жэшээтээр дүүргэһэнэйнь түлөө ба энэ зуураа шэн зориг ба баатаршалга гаргаһанайнь түлөө, ССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Указаар, улаанармеец нүх. И.М. Соломонниковта Советскэ Союзай Геройн нэрэзэргэ олгогдожо, Ленинэй орден ба „АлтанОдон“ медаль барюулагдаһан байна.

(ТАСС-ын фото-клише).

Финскэ сагаангвардейщинэтэй тэмэсэлэй фронт дээрэ командованиин боевой даабарииие жэшээтээр дүүргэһэнэйнь түлөө ба энэ зуураа шэн зориг ба баатаршалга гаргаһанайнь түлөө ССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Указаар, полковник нүхэр В.Н. Кошубада Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоһон байна.

(ТАСС-ын фото-клише)

Улаан Армиин ба Уһан-Сэрэгэй Флодой XXII жэлэй ойн урда тээ

Москва. Кагановичын нэрэмжэтэ, гүрэнэй подшипниково заводой түрүүшүүл болбол алдарта ойе стахановска вахтаар тэмдэглэнэ. Инструментальна цехын фрезеровщик, Московско Райсоведэй депутат нүхэр Таганский болбол вахтада хамагһаа түрүүлэн жагсаа. Таганский хадаа сменэдээ 3 норма үгэһэн ба мүнөөшье энээнээ до шолуулнагүй.

Мастер Горшковай смена болбол вахтын түрүүшын үдэртэ даабаря 270 процент дүүргэһэн байна. Тиигээд, Горшковай смена болбол вахтын хоёрдохи үдэртэ гурбан үдэрэйгөө даабарииие 7 час соо дүүргэә.

* * *

Дрогобыч. Областиин городууд ба селонуудта 250 беседчигүүд болбол илагдашагүй Улаан Армиин героическа зам тухай арад зондо хэлэжэ үгэнэд.

Стабнык селодо үдэртөө 3 дахин хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ.

Ниитын кроста 3500 спортсменүүд хабаадалсаха байна. Февралиин 23-да военизированно зургаан санашадай эстафетэдэ старт үгтэхэ байна.

* * *

Нальчик. Кабардино-Балкариин колхозуудай клубууд ба уншалгын байшангуудта зуугаад колхознигууд болбол оборонно кружогуудта һуралсана. Колхозно джигидүүд болбол февралиин 23-да бүхы районуудта болохо конно спортивна соревнованида бэлэдхэжэ байна.

Гунделен селенидэ 200-һаа дээшэ эрэгтэй ба эмэгтэй колхознигууд мэргэн буудалгада ба кавалерийскэ ябалгада һуралсажа байха юм. Районой 800 ворошиловска всаднигууд военизированно наадалга үнгэргөө.

Республикын педагогическа институдай студентнүүдэй группа болбол Улаан Армиин ойтой дашарамдуулан, военизированно поход хэһэн байна.

* * *

Москва. Тимирязевай нэрэмжэтэ хүдөөажахын академиин студентнүүд болбол РККА-гэй ба Уһан-Сэрэгэй Флодой ойдо бэлэдхэнэ. Ворошиловска всаднигуудай һургуули нэгэдэхи выпускые бэлдэбэ. Санашадай командануудай соревновани үнгэргэгдэбэ. Академидэ хоёрдохи шатын—184, нэгэдэхи шатын—1415 ворошиловска буудагшад, 412 ворошиловска пулемедчигууд, 203 мотоциклистнүүд, зуу гаран санашад бэлэдхэгдэбэ.

* * *

Забайкальска военнэ округ. Гарнизонно буудалгын соревнованинууд дүүрэбэ, тэдээндэ,—командно начальнигуудай состав ба командирнууд, политхүдэлмэрилэгшэдэй боевой ханинууд хабаадаба. Буудалгын заочно соревнованинууд округой бүхы частьнуудта үнгэргэгдэбэ.

* * *

Москва. Калининай нэрэмжэтэ заводой коллектив болбол Улаан Армиин ба Уһан-Сэрэгэй Флодой 22 жэлэй ойе оборонно массова хүдэлмэриин дээшэлэлгээр тэмдэглэн угтаба. Заводой дэргэдэхи Осоавиахимай организаци 350 санашадые ба 185 ворошиловско буудагшадые бэлэдхэбэ.

Хрущевай нэрэмжэтэ заводой стахановцууд болбол алдарта ойн хүндэлэлдэ вахтада жагсабад. Слесарьнууд Ветровай, Кирьяновай Никишинэй бригаданууд болбол 10 үдэрэйгөө үйлэдбэриин даабарииие 217-300 процент дүүргэбэ.

* * *

Казань. Университедэй 567 студентнүүд ба 59 научна хүдэлмэрилэгшэд ворошиловско буудагшадай значогто нормонуудые үгэбэ. Тэдэнэй дунда хэдэн профессорнууд бии.

Университедэйнь дэргэдэ снайпернуудай һургуули хүдэлмэрилнэ. ПВХО-гой значогто нормонуудые 951 студентнүүд ба университедэй 43 научна хүдэлмэрилэгшэд үгэбэ.

* * *

Ровно. Областиин арадай уранһайханай байшангай дэргэдэ арадай танцын, уран үгын, арадай интрументнүүдэй оркестрэй кружогууд байгуулагдаба. Эдэ кружогууд болбол февралиин 23-ниие угтуулан, тусхай концертын программа бэлэдхэжэ байна. Кружогто хабаадагшад хадаа габията Улаан Арми тухай хөөрэлдөөнүүдые область соохи городуудай ба селонуудай ажалшадай дунда үнгэргэхэ байна. (ТАСС).

ГЕКТАРҺАА 100 ПУД ТАРЯАНАЙ ТҮЛӨӨ, КОЛХОЗУУДАЙ СОРЕВНОВАНИ

Сталинградска областиин, Хоперска районой «Октябриин XII жэлэй ой» колхозой бригадирнууд Гуров ба Козленков гэгшэдэй инициативаар, тарилгын бүхы площадьһоо гектар бүриин 100 пудһаа доошо бэшэ ургаса хуряахын түлөө социалистическэ соревновани үнгэрэгшэ жэлдэ эхилһэн юм. Гуров ба Козленков гэгшэдэй бригаданууд болбол үнгэрэгшэ жэлдэ гектар бүриһөө дунда жэшээгээр 120 пуд таряанай ургасые туйлажа, абаһан уялганудаа хүндэтэйгөөр дүүргэә.

Эдэнэй гайхамшаг инициативые Украиныи, Ростовско, Воронежска, Московско ба бусад областьнуудай мянгаад колхозууд дэмжэбэ. Энэ шэнэ хүдэлөөн Краснодарска хизаарта илангаяа үргэн далайсатайгаар ябуулагдана. Тэндэ, үндэр ургасын мастернууд мянгаадаар тоологдодог юм. Темрокско районд 130 звенонууд үбэлэй шэнисын ургасые гектар бүриһөө 200-300 пуд туйлаха гэжэ шиидэбэ. Мүн хизаар соонь 5 мянга шахуу бригаданууд ба звенонууд гектар бүриһөө 120-200 пуд ургаса хуряахын түлөө соревнованида оролсобо.

Түрүү колхозууд болбол үндэр ургасын түлөө тэмэсэжэ, полейнууд дээрээ саһа тогтоожо ба үтэгжүүлгые бэлэдхэжэ байна. Чкаловска областьтой соревнованиин договор баталһан Куйбышевска область болбол миллионһоо дээшэ гектарта яровизированно хүрэнгөөр тариха гэжэ хараалба. Олон колхозуудта стахановска һургуулинууд эмхидхэгдээ. Тус һургуулинуудта хүдөө ажахын солото хүнүүд өөһэдынгөө опыдуудые заана. Алтайн хизаарта 3800 хүн колхозно һургуулинуудта хабаадуулагдажа, ефремовскэ агротехникые шудална.

(ТАСС).

СОВЕТСКЭ СОЮЗ ДОТОР

КОЛХОЗНО ГИДРОЭЛЕКТРОСТАНЦИ

Уфа. 1939 ондо, Башкирта ниитэ дээрээ 355 киловатт хүсэтэй, колхоз хоорондын 6 гидроэлектростанци баригдаһан ба ашаглалгада үгтэһэн байна. 33 колхозууд электрофикацяар хүсэд хангагдаа.

Энэ жэлдэ хүдөөажахын артельнүүдые электрофикацилгын ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдана. Мүн Тамакска гидроэлектростанциин барилга дүүргэгдэхэ байна.

ДЖАРСКЫН УҺА ХАЯЛГА

Ашхабад. Джарскын уһа хаялгын барилгада газар малталгын хүдэлмэри эхилбэ. 40 хоногой торшо соо 600 мянган кубометр газар малтагдахаар байна.

ЧЕРНИГОВ—НЕЖИН—ПРИЛУКИ АВТОМАГИСТРАЛЬ

Чернигов. Чернигов—Нежин—Прилуки хүртэр автомагистралиин барилга дээрэ тон ехэ үйлэдбэриин дээшэлэлтэйгээр хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Ауликовско районой колхознигууд—түс барилгын инициаторнууд болбол январиин хүйтэн ба саһан шуурганай хэды боложо байбашье, 9 мянган кубометр эльһэ болзорһоо уридшалан шэрэһэн байна.

МОСКВА—ИГАРКА НИИДЭЛГЭ

Красноярск. Полярна летчик орденто Махоткинай жолоодолгоор „СССР—Н—211“ самолет февралиин 9-дэ Красноярскда бууба. Самоледой экипаж болбол Москва—Игарка маршрудтай ехэхэн ниидэлгэ туйлана. Самоледой борт дээрэ 9 пассажир, почта ба элдэб ашаанууд бии.

НЭГЭДЭГЭЭР БОЛЬШЕВИСТСКЭ ХАБАРТА БЭЛЭДХЭЖЭ БАЙНА

Барановичи. Село ба областьнууд болбол хабарай тарилгада бэлэдхэжэ байна. Энэ болбол Белоруссиин баруун областьнуудта нэгэдэгээр большевистскэ хабар болохо байна. Энэ жэлдэ тарилгынь площадь—100 мянган гектараар ехэ болохо байна. Үрэһэ сэбэрлэлгын 102 нүүдэл участогууд, район хоорондын үриһэнэй контрольно 8 станци эмхидхэгдэһэн байна.

ШЭНЭ ПОЧТОВО-ПАССАЖИРСКА САМОЛЕТ

Москва. Орденто инженер Рафаэлянциин проектын ёһоор байгуулагдаһан, «СССР—А—3600» гэжэ почтово-пассажирска комфортабельна самолет, 1940 ондо Советскэ Союзай авиационно магистральнууд дээрэ ашаглагдаха байна.

4 һууритай самолет-моноплан болбол нэгэ моторооp оборудовалагдаба. Самоледой крейсерскэ дунда зэргын скоростинь час соо 250 километр болоно.

ПОЛЕНУУД ДЭЭРЭ ТРАКТОРНУУД ГАРАБА

Бухара. Бухарада, хабарай дулаахан уларил болобо. Каракульска, Бухарска, Гижлуванска, Свердловска ба Ромeнтанска хүбэн тарилаг колхозууд хабарай газар хахалалгада оробо. Энэ районуудай хүбэнгэй полейнууд дээрэ 300 гаран тракторнууд гараба. Кассанска, Бешкентскэ, Каршинска ба бусад ороонһото районуудта, шэнисын ба ячмениин массова тарилга эхилэгдэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын депогой солото машинист нүх. Асеев (баруун гарһаа) Мысовайн станциин кондукторска паркын начальник, Ленинэй ордeноор шагнагдаһан нүх. Курностай ба Мысовайн станциин начальнигай орлогшо нүх. Маслов гэгшэдтэй хөөрэлдэжэ байна.

(Михайловай фото).

БУРЯТ-МОНГОЛЫЕ САГААНГВАРДЕЙЩИНЭҺЭЭ СҮЛӨӨЛҺӨӨР 20 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ЗЭРЛИГ ДИВИЗИИЕ БУТАСОХИҺОН ТУХАЙ

Дээдэ-Удэ городто байhан большевистскэ подпольно комитет болбол хүдөө нютагуудта тон ехэ хүдэлмэри ябуулдаг байгаа. 1919 оной декабриин эхеэр: Шералдай, Гашай, Бага-Куналей, Десятников г. м. нютагуудта партизанска отрядууд эмхидхэгдэhэн байна. Эдэ отрядууд болбол үгытэй таряашадаар дэмжэгдэдэг байhан ба тэдэнэй дунда революционно агитаци үргэнөөр ябуулдаг байгаа.

Атаман Семеновай алууршан банданууд болбол өөhэдынгөө карательна отрядуудые эльгээхэдээ, партизанска хүдэлөөниие дарахаар hэдэhэн юм.

1919 оной декабриин 11-дэ, Петровско заводhоо—уездной полициин начальник Чайкин ба пристав Курбатов гэгшэдээр командалагдаhан сагаантанай отряд, тэрэшэлэн Дээдэ Удэhээ—Жирновоор толгойлогдоhон, 100-гаад хүн составтай сагаантанай отряд гаража, Тарбагатайе эзэлhэн юм. Тэрэ үедэ, Тарбагатайда партизануудай багахан группа эмхидхэгдэhэн ба тиигээд Десятниковдохи партизанска отрядтай ниилэhэн байгаа. Мүн Бурнашево, Пестерво ба Ехэ-Куналей селонуудта багахан отрядууд эмхидхэгдээ hэн.

Десятниковдохи партизанска отрядые командалагша нүх. К. Лощенков болбол тус партизанска отрядуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ туhаламжа заабари үгэдэг ба дайсадые заабол үгыхэхые hургадаг байгаа.

Жирновай зэрлиг отряд болбол декабриин 11-нэй hүни, партизанска отрядуудта добтолхые hэдэhэн байна. Уданшьегүй, улаан партизанска отрядуудаар hамнасохигдоhон юм Алуурша бандит Жирнов амидыгаар баригдаhан ба партизанска судэй приговорээр буудагдаhан байна. Энэ түрүүшын байлдаанай эсэстэ, партизанууд болбол олонтоото буу зэбсэгүүдые ба патронуудые абаа.

Декабриин 13-да, дээрмэшэ атаман Семенов болбол 400 жадаар, 100 hэлмээр, 2 томо буугаар, пулемедуудаар ба винтовконуудаар зэбсэглэгдэhэн галзуу зэрлиг отрядые гаргаhан юм. Энэ отряд хадаа Вахмистово, Колобки ба Кардон селонууд соогуур гараха зуураа, тэндэхи ажалшадые тон ехээр доромжолhон, дээрмэдэhэн ба хюдаhан байгаа.

Улаан партизанууд болбол Тарбагатайн бүхы үгытэй хүнзоноор дэмжэгдэжэ, бузар дайсадые бутасохихын тула добтолгоо эхилээ hэн. Дайсад хадаа олон хүнүүдээ алуулаад, шархатуулаад сухариhан байна.

Атаман Семенов болбол 120 хүнтэй карательна отрядые дахин (1919 оной декабриин hүүлдэ) ябуулба. Энэ отрядань Иволгын Ключые эзэлhэн аад, уданшьегүй партизанска отрядуудаар (Бабкино, Абакум селонуудhаа ерэhэн) бутасохигдожо, 120 винтовконууд, 4000 патронууд ба бусадань партизануудай гарта ороhон юм.

Декабриин 29-дэ, генерал Левицкий ба атаман Измайлов түрүүтэй (1000 хүнэй составай) бузар зэрлиг дивизи буу зэбсэгүүд ба пулемедуудтайгаар Дээдэ-Удэhээ, Кяхтинска трактруу гараhан байгаа. Тиигээд, Иволгын Ключые эзэлхэ үедээ, тэндэхи хүн зониие тон ехээр зобооhон ба доромжолhон байна. Революционно штабай член Китаевые буудажа алаhан, тэрэнэй ажахыень шатааhан ба 96 наhатай хүгшэн эхыень амидыгаар галдаhан байгаа.

Бабкинда 12 партизануудые баряад, тэдэниие кузница соо оруулжа, бултыень галдаhан юм.

Доромжолуулжа, хюдуулжа байhан, Ганзуриндахи хүнзониие абарха ба дайсадые бутасохихо зорилго партизануудай урда табигдаа hэн.

Хойто фронтые командовалагша Лощенков болбол бүхы партизанска отрядуудые гурбан группа болгон хубаагаад, 1920 оной январиин 19-нэй hүни Тарбагатайhаа Ганзурин ошожо, бузар дайсадта эсэргүү байлдаанда ороhон байгаа. Энэ байлдаанда, эрэлхэг командир Лощенков тэрэнэй дүү, командир—Григорий ба командир Чистяков гэгшэд героическаар үхэhэн юм. Зэрлиг дивизи болбол үглөөдэрэнь Кяхта шэглэн сухарижа, Галуута нуур хүрэхэ зуураа, өөhэд хоорондоо тэмэсэжэ, ехээр гэмтэлсэhэн байгаа. Тиихэдэ, генерал Ливицкий ба атаман Измайлов түрүүтэй 120 бандидууд алагдаhан байна. Энэ дивизиин зариманъ Монгол тээшэ зугадаhан ба үлэhэн хэhэг бүлэг частинь, партизануудаар үгыхэгдэhэн байна.

Зэрлиг дивизиие үгыхэлгэдэ хабаадалсаhан партизан—ИВАЙЛОВСКИЙ.

Санаар ябагшадай соревновани

Зэдэ. Аймагай центртэ эхэнэр ба эрэшүүдэй санаар ябалгын соревновани үнгэргэгдөө Тус соревнованида хабаадалсаhан эрэшүүдэй командаhаа нүхэр Плюскин хадаа 10 километр газарта 1 час 5 минута соо ерэжэ, нэгэдэхи hуури эзэлээ. Эхэнэрнүүдэй командаhаа — нүхэд Мальцова, Кожевникова хоёр 5 километр газарта 50 минута соо ябажа, мүн нэгэдэхи ба хоёрдохи hууринуудые абабад. Тус соревнованида түрүү hуури абагшад хадаа санашадай республиканска соревнованида хабаадалсаха байна.

Г. Жербаев.

КОЛХОЗНИГУУДАЙ ҮҮСХЭЛЭЭР

Заиграйн аймагай колхозниуудай үүсхэлээр, Үдэ гол дээгүүр баригдажа байгаа хүүргын хүдэлмэридэ ферганска метод үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Энэ хүүргэ болбол 1940 оной hүүлээр ашаглалгада орохоор хараалагдаhан байгаа. Мүнөө, тус аймагай колхознигууд, түрүү стахановцууд ба ударнигууд хадаа алар 227 метр ута модон хүүргые, майн нэгэн болотор барижа дүүргэхээр зоригжонхой.

Анхан, энэ хүдэлмэридэ дутуу дунда зүйлнүүд үсөөн бэшэ үзэгдэдэг hэн. Прораб нүхэр Архиповай табиhан проектын заримаанинь буруу байhан дээрэhээ, хүдэлмэридэ бага бэшэ hаад болоhон байна. Жэшээлхэдэ, газарай гүнзэгыдэ байhан грунтые шэнжэлгэдэ 20 үлэр гараhан ушар болбол проектые буруу табиhан дээрэhээ болоhон байгаа.

Хэды иимэ байбашье hаань, хүдэлмэришэд-колхознигууд болбол хүүргын барилгадахи хүшэр хүндэ хүдэлмэринүүдые ба дээрэ дурсагдаhан дутуу дунда зүйлнүүдые дары усадхажа шадаhан байна.

Үдэрhөө үдэр бүридэ стахановцуудай ба ударнигуудай зэргэнүүд олошорно. Стахановска хүдэлмэринүүд дээрээ алдаршаhан хэдэн олон солото стахановцууд ба стахановска бригаданууд үсөөн бэшэ.

Стахановец нүхэр Филимоновай бригада болбол үйлэдбэриингөө программые 125-150 процент хододоо дүүргэнэ. Хэhэн хүдэлмэриинь шанар hайн ба тон hайн байдаг. Нүхэр Бадмаевай бригадыв хүдэлмэришэд бүгэдөөрөө, үдэрэйгөө нормонуудые 150 процентhээ доошо бэшэ дүүргэнэ.

Бурят-Монголые хариин интервентнүүдhээ сүлөөлhэнhөө хойшо хорин жэл гүйсэhэнэй гайхамшагта үдэрые достойноор угтахын түлөө тус барилгын хүдэлмэришэдэй ба бригадануудай дунда социалистическэ соревновани үргэн далайстайгаар дэлгэрүүлэгдээ. Тэдэнэр үшөөл шэнэнүүд амжалтануудые түйлахаар эрмэлзэнэ.

Баир Ангаров.

ЭРХИМ БЭЛЭДХЭЛШЭ

Үшөөтэйн сельпогой (Зэдын аймаг) бэлэдхэлшэ нүхэр Даша Галданов болбол Сталинска Гурбадугаар Табанжэлэй нэрэмжэтэ социалистическэ соревнованида активнаар оролсожо, эрхим показательнуудые түйлаhан байна. 1939 оной 4-дэхи кварталай бэлэдхэлэй планиие амжалтатайгаар дүүргээ.

Эбэртэ томо малай араhа бэлэдхэлые 266 процент дүүргээ. Хони, ямаанай араhа—100 процент, гахайн араhа—575 процент дүүргэhэн ба 227 килограмм тоhо планhаа үлүүлэн бэлэдхээ.

Нүхэр Галданов хадаа 1940 ондо бүри hайнууд амжалтануудые түйлахын түлөө зоримгойгоор оролдоно. Мүнөө, энэ оной түрүүшын кварталай планиие амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

Г. Жербаев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: художник С. Подоведовай зурагhаа репродукци. (ТАСС-ын фото-клише).

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА ЭРХИМЭЭР БЭЛЭДХЭХЭ

ГЕКТАРҺАА 216 ПУД ТАРЯАНАЙ ТҮЛӨӨ

Яруунын аймагай, Эгэтын сомоной колхозуудта ефремовскэ үндэр ургасын звенонууд эмхидхэгдэбэ. Тэдэнэр хадаа бичурцуудай уряалые халуунаар угтажа, ерэхэ жэлдэ гектарhaa 216 пуд таряа хуряахын тула хабарай тарилгада эрхимээр бэлэдхэжэ байна. Поленууд дээгүүр саhа тогтоохынгоо хажуугаар, мүлиhэ шэрэнэ. Хүдөөажахын машина зэбсэгүүд ремонтлогдожо hаяар дүүргэгдэхэнь. Колхознигууд техническэ hуралсалда хабаадана.

Харюусалгата уялгаяа хүндэтэйгөөр бэелүүлхын тула соревнованида Ульдэргын сомоной колхозуудые уряалба. **Ц. Номтоев.**

Дутуунуудаа дары усадхаха

Манай республикын колхозууд болбол гектар бүриhөө 100 пудhаа доошо бэшэ ургаса хуряахын тула бичурцуудай уряалые халуунаар дэмжэжэ, хабарай тарилгада зэбсэг түгэсөөр бэлэдхэжэ байна. Жэшээлхэдэ, Хориин аймагай, Тарбагатайн сомоной „Гигант“ колхоз (түрүүлэгшэнь нүх. Скворцов) болбол агротехническэ хэмжээябуулгануудай, хүдөөажахын машина зэбсэгүүдые ремонтолгын планиие сүм дүүргэбэ. Эрхим таряанhaa 1683 центнер үрэhэ хааба. Мүн, „Красна Партизан“ колхоз (түрүүлэгшэнь нүх. Еремеев) болбол хабарай тарилгые 7-8 хоногой торшо соо, большевистскээр үнгэргэхын тула. тэрээндэ бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэринүүдые сүм дүүргээ. Молотовай нэрэмжэтэ ба бусад олон колхозууд хабарай тарилгада бодото hайнаар бэлэдхэжэ байна.

Зүгөөр, бүхыдэнь Хориин аймаг дээрэ абажа хараха болоо hаа, тарилгын бэлэдхэлдэ дутуунууд тон олон байна. Үрэhэнь хүсэд хаагдаагүй ба сэбэрлэгдээгүй, тракторна паркын ба хүдөөажахын машинануудай ремонт дүүрээдүй, агротехническэ хэмжээябуулганууд холо дутуу бэелүүлэгдэнэ. Чесанын ба Хэжэнгын МТС-үүд тракторнуудайгаа ремонтые дүүргэхэ үды. Колхозуудай хорондо үрэhэнэй андалдалга хангалтагүй ябуулагдана. Кульска, Советскэ, Хэжэнгын ба Удын сельсоветүүд нэгэшье килограмм үрэhые андалдаагүй байхадань. Госсортфондын аймагай таhаг тэрээндэ хэмжээ абанагүй. Мүн, Анагай сомондо тарилгада бэлэдхэл холо хангалтагүй. 400 центнер шахуу үрэhэн хаагдаагүй байна. Сомонойнь колхозууд (Жлановай нэрэмжэтэ ба „Путь Сталина“) болбол тарилгын жэжэхэн хэрэгсэлнүүдые (хомут тоног, г. м.) бэлэдхэхээ мартажархёо. Эндэ. полевой стан ремонтлогдоогүй. Чесанын сомоной „Коминтерн“ колхозой түрүүлэгшэ нүх. Цыренов болбол үрэhэ хааха планаа дүүргээгүй. Мүн, Дунда-Худанай сомоной. Кировэй ба Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд болбол тарилгада хангалтагүй бэлэдхэлтэй, хэды иимэ байбашье hаань, тус колхозуудай түрүүлэгшэнэр нүхэд Цыпилов ба Речунов гэгшэд тэрээндэ эрид хубилалтануудые гарганагүй, харин хамаг шухала харюусалгата хэрэгые самотёгто табижархёод байна. Аймаг дотороо томо колхозуудай нэгэн—Удын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүх. Цыренов) болбол хабарай тарилгада үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ жэшээлэшэгүй муугаар бэлэдхэжэ байна. Ашангын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүх. Лобанов) болбол нэгэшье гектарта саhа тогтоогоогүй аад, 150 гектарта тогтоогообди гэжэ худал мэдээнүүдээр аймагайнгаа хүтэлбэрилхы организацинуудые мэдээсэдэг.

Аймагай колхознигуудай дунда техническэ hуралсал эрэлтынгээ ёhoop табигдаагүй. Гадна, колхозуудай бүхэжэлгын зам дээрэ саашанхи амжалтануудые шиидхэлсэхэ.—ажалые зүбөөр эмхидхэхэ асуудал аймагай колхозуудта үшөө серьезнээр табигдаагүй. Ефремовскэ үндэр ургасын звенонууд тон ааляар эмхидхэгдэжэ байна.

Хориин аймагай колхозууд болбол хабарай тарилгада жэшээтэ hайнаар бэлэдхэхын тула, тэрээндэ тохёолдоод байhан дутуунуудаа дары усадхаха ба байhан эрхэбайдалнуудаа сүм хэрэглэхэ ёhотой.

Д. Доржиев.

АЛДАРТА ОЙДО УГТАМЖА

Улан-Удын ПВЗ-эйн кузнечнэ цехын коллектив болбол Бурят-Монголые сагаан бандидуудhaa сүлөөлhэнhөө хойшо хорин жэл болоhоной ойдо бэлэг болгон, үйлэдбэриингөө программые үлүүлэн дүүргэнэд.

Жэшээлхэдэ, тус цехын комсомольско-залуушуудай бригадын түрүү стахановцууд - түмэршэ дархашууд нүхэд Зуба, Баранков, Третьяков ба Реут гэгшэд даабаринуудаа үдэр бүри 150-200 процент дүүргэнэ. Мүн, стахановец-олонстаночник нүхэр Елисеев болбол үлэр үдэрэйнгөө даабариие 180-200 процент хүртэр дүүргэнэ.

Бурят-Монголые сагаан бандидуудhaa сүлөөлhэн тухай ба бусадшье hонин темэнүүдээр занятинууд ба хөөрэлдөөнүүд цехынь хүдэлмэришэдэй дунда үнгэргэгдэжэ байна.

Ц. Л.

ЛЕЙТЕНАНТ АРБУЗОВ

Үүдэнэй саана нэгэ хүн шангаар дуу гарана:

— Мэндэ hайн нүхэдүүд. — Хажуудахи комната соо абяа шэмээгүй байhанаа, тэрэ дары, хүхюун енеэлдээн болоно.

Юушье хэлсэhэниинь шууян соо ойлгогдоногүй, зүгөөр hая ерэhэн хүнтэй тоомос таhаралдаан болоно гэжэ мэдэхээр байгаа. Бултадаа энеэлдэнэ. Тэдэнэй дунда нэгэ хүнэй хүхюутэйгээр шангаар энеэхэнь ехэ элеэр дуулдана, юушье гээд энеэлдэhыень ойлгоогүй болбошье hаа, ондоо таhаг соо байhан бидэнэй энеэдэhэн хүрэжэ байгаа.

Дунда зэргын бэетэй, нягга шамбай хүн манай комнатаруу ороод, рапорт үгэhэндэл, хэлэнэ:

— Лейтенант Арбузов.

Тэрээнэй бүхы бэень хүсэ энергеэр бусалан, хүхюун баяраар амилан байба.

— Тэршээл хүн даа! — гэжэ политрук Крохин енеэбхилэн хэлэнэ.

— Юрдөөшье тиимэ тэршээ юумэ үгы гээшэ,—гэжэ, энээнэй урда тээ политругтай хөөрэлдэhэнөө үргэлжэлүүлhэн хэбэртэйгээр, Арбузов харюусана.—Хэрбээ би боецүүдэйгээ урда ходо түрүүлээд ябадаг ба аюулhaa айдаггүй hаа, энэ хадаа зайлашагүй хэгдэхэ ёhотой юумэ гээшэ. Тиимэ гээшэ аабза?

Арбузов енеэхээ болёод байна. Зүгөөр, енеэдэтэй хүхюун онисог үгэнүүдые хэлээд, хүнүүдые енеэлгэжэрхихоор хэбэртэй, тэрээнэй нюдэниинь миhэд гэжэ байгаа hэн.

Тэрэ хадаа ажаhуудалдаашье иимэ, байлдаандашье иимэ хүн...

* * *

Шэб харанхы hүни байхада, пограничник-лейтенант Георгий Николаевич Арбузов саhан дээгүүр мүлхибэ. Нэгэ хүүргын хажууда долоон часhaa үлүү саг соо саhан дээрэ хэбтэhэн боецүүдтэ туhаламжа үгэхөө отрядые абаад ябаhан байна.

Харгын хоёр хажуу тээhээ таhаггүй буудалдаан болоно, алиниинь манайхин, алиниинь дайсан гээшэб гэжэ мэдэхэнь бэрхэ hэн, ушарань хадаа, сагаанфиннүүд винтовконуудаар лэ буудажа байhан байгаа. Хэрбээ автомадуудай наяржа байгаа hаань, дайсан хаанаб гэжэ абяагааран мэдэхээр байгаа. Теэд автомадуудшье абяа гараагүй...

Эндээ хэбтэгты,—гэжэ отрядтаа приказ үгөөд, лейтенант Арбузов хоёр боецүүдтэеэ сугтаа урагшаа мүлхибэ. Буудалдаанай боложо байhан газарта эуугаад метр дүтэ болобо.

— Хэн эндэ бууданаб,—гэжэ лейтенант ханхинаса хашхарба.

Харгын баруун тээhээ дары абяан дуулдаба:

—Өөhэдын.

Элишье болобо. Харгын зүүн хажуу тээшэ гранадаа шэдэжэрхёод, Арбузов өөhэдынхид тээшээ мүлхибэ. Уданшьегүй, тэрээнэй отряд булатадаа эндэ сугларба.

Үнөөхи гранадань шууяа татаа. Тэрээнэй урда тээ, дайсад винтовкануудhaa лэ буудадаг байhан аад, мүнөө пулемедууд, автомадууд ба пушкашье наяржа эхилбэ.

Дайсанай hомон хадаа толгойгоо бултайлгаха аргагүйгөөр бууна. Сагаанфинскэ залпануудай буухын забhарта, манай боецүүд болбол дайсанай буунуудай байhан газарые Арбузовай приказай ёhoop буудана.

—Хараагүй hаа—бү бууда, хараа hаа—бууда!—гэжэ лейтенант приказ үгэнэ.

hайтар бэеэ далдалаад хэбтэhэн улаанармейцүүдые үглөөгүүр болтор буудажа, дайсад хадаа hомоёо хиидэ нилээд хаяhан байна.

Үглөөгүүр томо буугай hүрэхые лейтенант дуулаба. Халха дороhoo hэмээхэн боджо, харгы дээрэ гарахадаа, өөhэдынгөө батарейе харажархиба.

—Зүүгээршэгээр бууда!—гэжэ батарейн командирта Арбузов захирба.—Шангаар бууда, hүүлдэнь би атака хэхэб. Боецүүд! Гранадаа бэлэдхэгты! Жадануудаа hайнаар hуулгагты! Минии команда үгэхым дуулагты!...

Советскэ батарейн hомон финнүүдэй толгой дээрэ аадар мэтээр адхаржа байба.

Атакада ороxo саг болоо. Арбузов, бодоод команда үгэнэ:

—Нүхэдүүд! Урагшаа! Сталинай түлөө, Ур-а-а!

Пограничнигууд ба улаанармейцүүд түргэн бодожо, командирайгаа хойноhoo гүйлдэбэ, шанга «Ура» ой модые сууряатуулна.

Дайсан дары бутасохигдоо. Шюцкоровско пулемет үйсохюулаа. Арбузовай гранатань сагаанфинскэ пулемётчигуудые задасохибо. Лейтенант Арбузов хадаа финнүүдэй орхиhон пулемедыень абаад, саашаа тэрьелжэ ябаhан финнүүдые өөhэдыень хойноhoонь буудажа эхилээ hэн.

Дайсанай орхиhон зэр зэбсэг ехэ байгаа. Гурбан станкова пулемедуудые, хэдэн олон автомадууд ба винтовкануудые асаржа ябаhан улаанармейцүүдээ хүхюутэйгээр угтаба. Баhа, хэдэн боецүүд дүшэнтабанмиллиметрын пушкые, хайрсагаар дүүрэн патронтойгоор асарбад. Эдэ патронуудань хахад грузовик шахуу болоо. Баригдаhан сагаанфинскэ броневик хиналтада байба. Алуулhан офицерэй полевой сумка соонь нютагай карта ба бусад шухала документнүүд байгаа..

Энээгээр, тэрэ үдэрэй боевой операцинууд үшөө дүүрээгүй. Сагаанфинскэ засадые үгыхэхын тулада, үшөө нэгэ километр урагшаа ябаха хэрэгтэй байгаа.

Урда тээнь орхиhон лыжэнүүдээ абажа, боецүүд холуур тойроод, ой тээшэ ябаба. Абяа шэмээгүйхэнээр урагшаа дабхинад. Буудалдаанай боложо байhан газар бүри дүтэ болобо. Арбузовай отряд болбол дайсанай бүхэлмэл линидэ ойрохон ошоод, атакада бэлэдхэбэ. Тээ хэдэн метр урда тээнь сагаанфинскэ автомадууд даржагана.

Гранадаа дээрэ үргэжэ, Арбузов командалба:

—Эхэ оронойгоо түлөө! Ура!

Дайсад ехээр паникада орожо, хамаг юумээ хаяжа гээжэ тэрьелбэ, теэд тэдэнэр хараhан лэ тээhээ мэргэн hомоор, хурса жадаар угтагдаhан байна. Зүг бүхэнhөө хүреэлэгдэhэн сагаанфиннүүд хабшагдан үгыхэгдэhэн байна.

Тиигэбэшье, хүреэлэгдэhэн засадаhaa зүүгээр хэбтэhэн дайсанай нэгэ отряд тэрьелжэ үрьдиhэн байгаа.

Дайсанай нэгэ пулемедчигые ба модон дээрэ hууhанаа үсэрэн бууhан нэгэ «тоншуулые» гранадаар алажа үрьдеэд, Арбузов болбол дайсадые мүрдэн дахаха приказ үгэбэ.

Тэрэ дары бултадаа лыжэдээ hуужа ябабад. Үнишье болоогүй. Уридшалан бэлэдхэгдэhэн окопонууд соо нюугдаhан, шюцкоровско отряд урдаhaань буудажа орөө. Тиихэдэнь, тойрожо арадань гарагты гэжэ Арбузов зарим боецүүдээ эльгээгээд, дайсанай окоподонь бүри дүтэ хүрэжэ ерэбэ. Нүхэднай дайсанай тылдэ гараба гэжэ лаблан тухайлхадаа, Арбузов болбол мэнэ hаяхан финнүүдhээ буляажа абаhан автомадаа hүргэбэ.

Тиихэдэнь, шюцкоровцууд болбол эндэ ябагшадые дайсан гэжэ эндүүрбэ байнабди гэжэ hанаад, буудахаа болишоhон байна. Тиихэлээрэнь, тэдэнэй зүг бүхэнhөөнь советскэ боецүүд дээрэhээнь орожо ерэбэ. Дайсад гэнэтэ дээрээ ортоод, буудажашье үрдингүй бутасохигдоо hэн.

Эзэлэн абаhан буу зэбсэгүүдые гартаа баряад, гэдэргэ бусабад. Түрүүшын засадые бутасохиhон газартань, дайсадай обоо онги хүүр байгаа.

Зам нээлтэтэй...

Өөhэдынгөө заставада бусажа ерээд, боецүүд болбол тон hаяхан хэhэн боевой операцинуудайгаа эпизодуудые нүхэдтөө хүхюутэйгээр хөөрэбэ.

Дайсадые хэзээдэшье бутасохихоор бэлэн байхаhaa гадна, мүн өөhэдынгөө нүхэдые хүхюун енеэдээр ба онисог үгэнүүдээрээ хушахаар бэлэн байhан, лейтенант Арбузов хэнhээшье шангаар енеэнэ.

А. Безыменский.

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Центросоюзная 19. Телефоны: отв. редактора — 3-44; отв. секретаря — 3-23; зав. партийным отд. — 7-55 2 зв.; зав. сельхоз. отд. — 7-55 1 зв.; отд. писем — 5-07.

Типография НКМП БМАССР. Бурглавлит № 337